

כלים לניתוח סרט בהקשר של לימוד מקורות יהודיים

צפייה בסרט או בקטע מסרט יכולה להפוך את הלימוד לרגשי ולעצמתי יותר. בנוסף לעצם הצפייה בסרט, אנו רואים חשיבות רבה בניתוח הסרט. דרך ניתוח רציני של הסרט ניתן להתמודד עם שאלות עומק שמעלה הסרט ולקשר אותן לנושא הנלמד. במסמך קצר זה ניתן מספר עצות שימושיות לניתוח פשוט אך רציני של סרטים או קטעי סרטים ונציע מהלך לדין בסרט.

בניתוח סרט ניקח בחשבון שני צדדים:

- הצד הספרותי: כמו ביצירה ספרותית כתובה, גם בסרט העלילתי ישנה עלילה ספרותית לכל דבר. אנו יכולים להתמקד בהתפתחות העלילה, בעיצוב הדמויות, בדיאלוגים וכו'.
- הצד הקולנועי: הקולנוע מוסיף על הספרות בשני תחומים: התחום הוויזואלי ובתחום הקול. בשני תחומים אלו פועל הסרט באופן מודע (למשל שיר הקשור לעלילה) ובאופן סמוי (למשל במוזיקה בעלת טונים נמוכים הגורמת לצופה לחוש לחץ).

כלים ספרותיים:

- ניתוח הדמויות הראשיות, מהי ההתפתחות שהן עוברות במהלך הסרט, איזו דמות מעוררת הזדהות.
- זיהוי נקודות מפנה בעלילת הסרט.
- ניתוח דילמות.
- זיהוי סמלים בעלילה (למשל שם הגיבור, שם הישוב בו מתרחש הסרט וכו').
- זיהוי ניגודים מהותיים בסרט (דמויות מנוגדות, סמלים המביעים ניגוד).
- זיהוי ציטוטים ממקורות ספרותיים וקולנועיים ודיון ברמזים שבציטוטים אלו.
- העלאת טיעונים ביקורתיים: ביקורת מוסרית על העלילה, יחס שלילי למגזר מסוים, סטראוטיפיות, מסרים סמויים בסרט וכו'.

כלים קולנועיים:

- עיצוב תמונה בודדת: מקום הגיבור בתמונה, באיזו זווית הוא מצולם, איזה צבע בולט בתמונה, מה היחס בין כמה דמויות באותה תמונה (למשל, מי גבוה יותר, מי בולט בצבע, מי מואר יותר מאחרים).
- קצב עריכה. למשל, שוטים קצרים ורבים יוצרים תחושת לחץ אצל הצופה.
- סמלים ויזואליים. (למשל, תמונה של ציפור ברגעים משמעותיים בסרט).
- פסקול: שירים בפסקול, מוזיקת אווירה, סמלים מוזיקליים (למשל, כינור יהודי עצוב המנגן ברגע מסוים בסרט).

הצעה למהלך לאחר צפייה בסרט:

הצפייה בסרט קולנוע יכולה להיות חוויה רגשית מעוררת הזדהות. מתוך החוויה האישית, אנו שואפים להביא את הלומדים לידי דיון רעיוני-ערכי רחב.

מטרתו של המהלך הבא היא להתחיל את הדיון בסרט המקום הרגשי ולהביא אותו לידי דיון ערכי. ניתן כמובן לבחור בחלק משלבי המהלך.

המהלך מתאים לסרטים עלילתיים, קצרים וכאלו באורך מלא.

א. סבב איסוף נקודות בסרט: כל אחד מהלומדים מציין נקודה בסרט שבעיניו היא משמעותית במיוחד. זה יכול להיות משפט שנאמר, תמונה מסוימת או רגע מוזיקלי. רצוי להמעיט בהסברים. כדאי לכתוב על הלוח את הנקודות.

ב. ניתוח ספרותי וקולנועי של הנקודות המרכזיות שצוינו: מה מיוחד בהן? מדוע הן משמעותיות? אלו כלים ספרותיים וקולנועיים באים לידי ביטוי?

ג. התמקדות בנושא הסמלים בנקודות שנבחרו.

ד. ניתוח רעיוני של הנקודה המרכזית בסרט ובכלל הסרט: מהי האמירה העולה מנקודה זו? האם זו האמירה העולה מכל הסרט? מהי האמירה העולה מהסרט?

ה. קישור הדיון הערכי בסרט לנושא הטקסטואלי הנלמד.

ו. דיון עומק בממד הערכי שבסרט: למשל ניתוח דילמה מהסרט כדילמה ערכית, מניפולציות בתסריט (מה היה קורה אם הגיבור לא היה פועל באופן זה), העמדת מקור ספרותי הסותר את המסר של הסרט, העמדת הסרט ברצף הלימוד הטקסטואלי.

ז. דיון חברתי רחב יותר העולה מהסרט (למשל, היחס לנשים בסרט, כחלק מתופעה רחבה).

ח. מבט ביקורתי על הסרט ועל האמירה הערכית שלו.